

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EKOSENTRİK, ANTROPOSENTRİK VE ÇEVREYE YÖNELİK ANTİPATİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ İİBF ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Murad Alpaslan KASALAK
Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi, Türkiye
E-mail: muradkasalak@akdeniz.edu.tr

Dr. Öğretim Üyesi Gülseren YURCU
Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi, Türkiye
E-mail: gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr

Doç. Dr. Zeki AKINCI
Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği, Türkiye
E-mail: zakinci@akdeniz.edu.tr

	Özet
<p>Makale Bilgisi:</p> <p>Geliş: 24-12-2018 Kabul: 27-12-2018</p> <p>Anahtar Kelimeler: Ekosentrik Antrosentrik Antipatik Turum Çevre</p>	<p>Günümüzde çevre ve çevreye yönelik algı, tutum ve davranışların insanların eğitim seviyesinin yükselmesi, kişisel gelir düzeylerinin artması ve dünya üzerinde herhangi bir yerde gerçekleşen çevresel tahribatın kitle iletişim araçları sayesinde rahatlıkla kamuoyuna duyurulması suretiyle değiştiği görülmektedir. Özellikle 1990'lı yıllarla birlikte Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen birçok rapor, konferans ve protokolde de çevreyi korumaya yönelik yapılması gerekenler devletler bazında da önemsenmiştir. Ancak bütün bu çabalara rağmen son dönemde ortaya çıkan birçok çalışma çevreye yönelik tahribatın önlenmesinde en önemli faktörün devlet politikalarından çok, çevreyle birinci derecede ilişkide bulunan insanoğlunun sorumlu olduğunu ortaya koymaktadır. İnsanoğlunun bu sorumluluğu yerine getirmesinde en önemli unsur da çevreye yönelik tutumu oluşturmaktadır. O nedenle çalışmamızda çevreye yönelik herhangi bir eğitim almayan, çevresel ürünlerin sadece üretimi, pazarlanması, işletilmesi, ekonomisi ile ilgili ders alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden 275 öğrenciye Thompson ve Barton (1994) tarafından geliştirilen ve daha sonra Siegrist'in (1996) Almanca 'ya, son olarak ise Sinan ERTEN tarafından Türkçe'ye uyarlamasının yapılmış olduğu "Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin ekosentrik ve antroposentik tutum ortalamaları daha yüksek iken erkek öğrencilerin çevreye yönelik antipatik tutum ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.</p>

EVALUATION OF ANTECEDENT ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS ECOCENTRIC, ANTHROPOCENTRIC AND ENVIRONMENT: AKDENİZ UNIVERSITY FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Assoc. Prof. Dr. Murad Alpaslan KASALAK
Akdeniz University, Tourism Faculty, Recreation Management, Turkey
E-mail: muradkasalak@akdeniz.edu.tr

Assist. Prof. Dr. Gülseren YURCU
Akdeniz University, Tourism Faculty, Recreation Management, Turkey
E-mail: gulserenyurcu@akdeniz.edu.tr

Assoc. Prof. Dr. Zeki AKINCI
Akdeniz University, Tourism Faculty, Tourism Management, Turkey
E-mail: zakinci@akdeniz.edu.tr

Abstract

Today, perception, attitudes and behaviors towards the environment and the environment are seen to change with the increase of the level of education of the people, the increase of the personal income levels and the environmental destruction that occurs anywhere in the world through the mass media. In many reports, conferences and protocols carried out within the United Nations, especially in the 1990s, the needs to be done to protect the environment have also been considered on a government basis. However, in spite of all these efforts, many recent studies reveal that the most important factor in preventing destruction of the environment is the responsibility of the human being, who is first in relation to the environment, rather than the state policies. The most important element in the fulfillment of this responsibility of the human being is the attitude towards the environment. For this reason, it is aimed to measure the Antipatic Attitudes of Ecocentric, Anthropocentric and Environment orientated students of the Faculty of Economics and Administrative Sciences students who have not received any education about the environment, only production, marketing, operation and economics. 275 students from the Faculty of Economics and Administrative Sciences of Akdeniz University were developed by Thompson and Barton (1994) and later adapted to German by Siegrist (1996) and finally by Sinan ERTEN to Turkish. "Ecocentric, Anthropocentric and Environment Antipathic Attitude Scale "was applied. As a result of the research, it was found that the average of the students' eccentric and anthropic attitudes was higher than that of the girls, whereas the average of the antipathic attitudes towards the students was higher in the male students.

Article Info:

Received: 24-12-2018

Accepted: 27-12-2018

Keywords:

Ecocentric

Anthracentric

Antipatik Attitude

Environment

1. GİRİŞ

Günümüzde çevre ve çevreye yönelik algı, tutum ve davranışların insanların eğitim seviyesinin yükselmesi, kişisel gelir düzeylerinin artması ve dünya üzerinde herhangi bir yerde gerçekleşen çevresel tahribatın kitle iletişim araçları sayesinde rahatlıkla kamuoyuna duyurulması suretiyle değiştiği görülmektedir. Özellikle 1990'lı yıllarla birlikte Birleşmiş Milletler bünyesinde gerçekleştirilen birçok rapor, konferans ve protokolde de çevreyi korumaya yönelik yapılması gerekenler devletler bazında da önemsenmiştir. Ancak bütün bu çabalara rağmen son dönemde ortaya çıkan birçok çalışma çevreye yönelik tahribatın önlenmesinde en önemli faktörün devlet politikalarından çok, çevreyle birinci derecede ilişkide bulunan insanoğlunun sorumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca insan için doğal kaynaklara erişimde yaşanan adaletsizlikler çevresel sorunların karmaşık yapısını daha da çözülemez bir hale getirmektedir.

Bugün artık dünyanın herhangi bir yerinde ortaya çıkan bir çevre sorununun sadece o yeri ve o yerin insanlarını değil, uluslararası topluluğun tümünü etkilediği, tüm dünyanın aynı çevrebilimsel koşullara bağlı olduğu fikri kabul görmektedir. Toplumsal boyutta çevrenin korunması ve bu korumanın sürdürülmesinde toplum yöneticileri farklı şekillerde de olsa sorumluluklar üstlenmektedir. Buradan hareketle bireylerin de çevre konusunda ahlaki bir sorumluluk içerisinde olmaları gerekir mi? sorusu akla gelmektedir ki, günümüzde gelişmekte olan eğilim çevrenin korunması ve sürdürülebilmesi konusunda bireylerin de sorumlu olması gerektiği yönündedir (Birden, 2016: 4-5). İnsanoğlunun bu sorumluluğu yerine getirmesinde en önemli unsur da çevreye yönelik tutumu oluşturmaktadır. Çevreye yönelik tutumu oluşturma çevre eğitimi ile gerçekleşmektedir. İnsanlarda olumlu çevresel bakış açısı, tutum ve değerler oluşturmada, çevre konularında bilinçli bireyler yetiştirmede en etkili yolun bireylere erken yaşta verilecek çevre eğitimi olduğu çoğu araştırmacı tarafından vurgulanmaktadır (Karakaya ve Çobanoğlu, 2012: 25). Çevre eğitimi de tıpkı eğitim gibi aile ortamında başlar. Örnek olarak aile ortamında çöplerin ayrıldığını gören, atık yağların toplandığını gören çocuk bunu başka ortamlarda da devam ettirmeye meyilli olacaktır. Çevre bilinci etik ve ahlak kavramlarıyla ilişkili olduğu için özellikle bunun eğitiminde de aile çok önemlidir (Gerçek, 2016: 1101). Çevre eğitiminde amaç, çevre ve çevre sorunları hakkında bilgi sahibi olan, bu sorunlarla başa çıkabilecek çözümler üretebilen ve bu çözümleri çevreci davranışlara dönüştüren, düşünen, tartışan, sorgulayan, sürdürülebilir yaşam ve sürdürülebilir kalkınmayı kavramış ve benimsemiş, dünya ile uyumlu bireyler yetiştirmektir. Çevresel tutum ve davranışları etkileyen unsurlardan biri de çevre etiğidir. Çevre etiğine ilişkin literatürde farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Kortenkamp ve Moore (2001) çevreye ilişkin çıkmazları

ahlaki sorgulama açısından değerlendirmiş, insan ve doğa arasındaki ilişkiyi içerecek şekilde ahlakın genişletilmesi düşüncesi temelinde çevre etiğini ifade etmiştir (Bozdemir ve Faiz, 2018: 62).

2. EKOSENTRİK, ANTROPOSENTRİK VE ÇEVREYE YÖNELİK ANTİPATİK TUTUM KAVRAMLARI

Etik; Eski Yunanca töre, ahlak ve ahlakla ilgili olan anlamına gelen “ethos”tan türemiştir. İyi ile kötü arasındaki çizgileri belirlemeye çalışan, iyiye yönelen davranışlar ve eylemlerle çözümler üretmeye çalışan mantıksal temelleri olan eleştirel sorgulama biçimidir (Karakoç, 2004: 59). Ahlak kavramından daha geniş bir anlamı ifade eden etik tüm insanları, zamanları, mekânları kapsayan genel ahlak kurallarıdır. Doğruyu (appropriate action) ve iyiyi (appropriate outcomes) bulma çabasının ifadesi olan “çevresel etik” temelde insanoğlu ile doğa ilişkilerinin sistematik bütünlüğüne moral anlamda tamamlayıcı etki yapmaktadır (Kayaer, 2013: 68). Çevre etiği, insanlar ve doğal dünya arasındaki ahlak sorunlarını ve bu yolla insanların davranışlarının nasıl çeşitlendiğini ele almaktadır. İnsanın doğa ve diğer canlılara bakışını ve davranışlarını yöneten etik ilkeler, insanın dünyaya, doğal çevreye ve diğer tüm canlılara karşı görev ve sorumluluklarını belirlemektedir (Karakaya ve Çobanoğlu, 2012: 23-24). Çevre etiği yaklaşımları; İnsan Merkezci (Antroposentrik), Canlı Merkezci (Biosentrik) ve Çevre Merkezci (Ekosentrik) yaklaşımlar olmak üzere genellikle üç başlık altında incelenir.

Ekosentrik ve Antroposentrik yaklaşımlar insanoğlunun doğaya karşı taşıdığı etik anlayışlarını göstermektedir. Çevrenin korunmasındaki ve bir insanın çevre bilincinin arkasında yatan anlayışları (motifleri) araştırıp bulmak çevre psikolojisinin araştırma merkezini oluşturmuştur. Antroposentrik ve Ekosentrik tutumlar arasında farklı anlayışlar vardır (Erten, 2007: 69).

Antroposentrik terimi ilk defa 1860’ lı yıllarda ortaya atılmıştır. Bu anlayışa göre evrenin merkezinde insan yer almaktadır ve diğer canlılar yalnızca insana değer kattıkları ölçüde önem taşımaktadır. Örneğin, fosil yakıtların kullanımı insanların yaşam standartlarını olumsuz etkilediği için azaltılmalı; hava kirliliği insanlarda sağlık sorunlarına neden olduğu için engellenmeli; yağmur ormanları ilaç/kür yapımına imkan tanıdığı için korunmalıdır. Yani antroposentrik tutum yaklaşımına göre çevre, insan ihtiyaçlarını tatmin ediyorsa ya da bu ihtiyaçları karşılayabiliyorsa korunmalıdır (Aymanıkuy vd., 2016: 314). Antroposentrik çevre anlayışında doğa, insana sağladığı faydalar nedeni ile değerli kabul edilirken, ekosentrik anlayışta doğa sadece var olması hali bile değerlidir. Sonuç itibarı ile çevresel ahlak

anlayışının insan ya da doğaya odaklı olması önem arz etmektedir. Antroposentrik çevresel ahlak anlayışında insanın zararına ise doğanın değeri yoktur, faydası varsa doğa korunur. Bu ahlaki kurala göre, yağmur ormanlarını kesmek yanlıştır, çünkü bu ormanlar insan hastalıkları için potansiyel ilaçlar barındırmaktadır (Atlı vd, 2015: 41). Antroposentrik kişiler; çevreyi, insanların yaşam kalitesinin yükseltilmesinde ve insanın yaşamını devam ettirmesinde vazgeçilmez olduğu için korumak isterler. Onlara göre çevre, insanlığın yararına olduğu için korunmalı ve çevrenin korunması insanın korunması demektir. Çevre kirliliği (hava, toprak ve su kirliliği vb.), sağlığımızı tehdit ettiği için önlenmelidir. Doğal kaynaklar, gelecekte enerjisiz kalmamamız için ve yaşam kalitemizin düşmemesi için tutumlu kullanılmalıdır. Antroposentrik tutumlar faydacı felsefeye dayanmaktadır (Erten, 2007: 69).

Tablo 1. Çevre Etiğinin Temellerinin Uyarlanmış Bir Versiyonu

İNSANI MERKEZE ALAN (ANTROPOSENTRİK) YAKLAŞIMLAR		İNSANI MERKEZE ALMAYAN (NONANTROPOSENTRİK) YAKLAŞIMLAR	
EGOSENTRİK YAKLAŞIM	HOMOSENTRİK YAKLAŞIM	BİOSENTRİK YAKLAŞIM	EKOSENTRİK YAKLAŞIM
<ul style="list-style-type: none"> *Kişisel çıkarlara dayalıdır. *Karışmama siyaseti güder (örneğin, devletin özel girişimleri kısıtlamaması) *Her şeyin karşılıklı olmasına dayanır (örneğin, karşılıklı anlaşma, zorlama ya da baskı) *Mükemmel ekonominin önemli olduğu görüşü *Kapitalizm, kapitalist ya da anamalcı düzen görüşü *Yeni düzen taraftarı 	<ul style="list-style-type: none"> *Azami sayının azami iyiliğine dayalıdır (örneğin, en iyi nüfus en iyi yaşam vs.). *Doğanın kahyalığı ve yöneticiliği insandadır (doğa insan kullanımı ve eğlencesi içindir) *Pragmatist görüş ya da faydacılık *Marksizm yanlısı ya da Marksist görüş *Yeşil sol görüş *Eko-sosyalist görüş *Yüzeysel çevreci görüş 	<ul style="list-style-type: none"> *Biyotik komünite üyeleri etik öneme sahiptir anlayışına dayalıdır. *Moral extensionizm (etik uzantılaşıma-ahlaki yayılma) görüşü *Hayvan haklarına önem verme ve savunma görüşü *Biyolojik, siyasal ve sosyal eşitlikçi görüş 	<ul style="list-style-type: none"> *Ekosistemler ve/veya biyosfer etik öneme sahiptir anlayışına dayalıdır. *Doğanın nöbetçisinin insan olduğu savunulur. *Bütüncül anlayış (holizm, holistik görüş) *Derin çevreci görüş *Toprak etiği *Gaianizm (toprak anacılık) görüşü *Budizm *Amerikan Yerlileri (Kızılderili) görüşü

Kaynak: Karakaya & Çobanoğlu / TUSED / 9(3) 2012:24

Ekosentrik düşünce ise ilk defa 1913 yılında “biyosentrik tutum” olarak ortaya atılmıştır. Bu düşüncenin temelinde doğanın insanlara faydalı olmasının yanında, başlı başına kendisinin de bir değer taşıması söz konusudur. Bu düşünce de yağmur ormanlarına değer verilmektedir. Çünkü içerisinde birçok bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Aynı zamanda ekosentrik tutuma sahip bireylere göre bitki ve hayvanlar ile insanlar ile eşit değere sahiptir (Aymanıkuy vd., 2016: 315). Ekosentrik çevresel ahlak anlayışına göre yağmur ormanlarını kesmek kötüdür çünkü pek çok bitki ve hayvan türü de beraberinde yok olur. Açıklanan

antroposentrik ve ekosentrik yaklaşımların yanında antipatik tutumlar da bulunmaktadır. Bu tutumların, artan çevre koruma hareketlerine karşı bir tepki olarak ortaya çıkabileceği düşünülmektedir (Bozdemir ve Faiz, 2018:62) . Ayrıca, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografik değişkenlerin de ekolojik anlayış, çevresel tutum ve ilgi üzerinde etkili olduğu belirtilmelidir. Yani çevresel etik anlayışı her ne kadar kişisel bir düşünce tarzı gibi görünse de yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi değişkenler bu anlayışı etkilemektedir (Atlı vd, 2015: 41).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, çevreye yönelik herhangi bir eğitim almayan, çevresel ürünlerin sadece üretimi, pazarlanması, işletilmesi, ekonomisi ile ilgili ders alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutumlarının ölçülmesidir. Araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Tarama modelinde yapılan araştırmalarda varolan durumun var olduğu şekilde betimlemesi amaçlanmakta ve araştırmaya konu olan birey, olay yada nesne kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlamaya çalışılmaktadır (Karasar, 2004: 77)

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinde okuyan 275 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçiminde tesadüfi örnekleme yöntemlerinden basit rassal örneklem yöntemi belirlenmiştir.

3.2.1. Veri Toplama Aracı

Veriler 2018 yılı bahar döneminde toplanmıştır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla oluşturulan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, eğitim durumu), ikinci bölümde turistlerin boş zaman motivasyonlarını belirlemek amacıyla Beard ve Ragheb (1980) tarafından geliştirilen, Beggs ve Elkins'in (2010) çalışmalarında kullandıkları 32 ifade 4 boyuttan (entellektüel faktörler, sosyal faktörler, yeterlilik\ustalık faktörler, uyarıcı\kaçınma faktörler) oluşan Boş Zaman Motivasyonu Ölçeği, üçüncü bölümde ise, turistlerin boş zaman tatminlerini belirlemek için, yine, Thompson ve Barton (1994) tarafından geliştirilen ve daha sonra Siegrist'in (1996) Almanca 'ya, son olarak ise Sinan ERTEN tarafından Türkçe'ye uyarlamasının yapılmış olduğu "Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Ölçekte "Tamamen Katılıyorum" (5), "Katılıyorum" (4), "Kısmen Katılıyorum" (3), "Katılmıyorum"

(2), “Hiç Katılmıyorum” (1) şeklinde sıralanan belirli bir ifade ya da probleme katılma derecesine dayanan Likert tipi beşli derecelendirme ölçeği kullanılmıştır (Sirkin, 2006: 43).

3.2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin analizinde SPSS 20.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Frekans, yüzde dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Çok değişkenli analizlerde verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve yapılan bu test sonucu verilerin normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Verilerin elde edilmesinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra normal dağılım gösterdiği için parametrik testler (t test) tercih edilmiştir. Parametrik testlerden bağımsız örneklemeler için t-testi (Büyüköztürk, 2006: 39; Aron, Aron ve Coups, 2008: 275), bağımlı örneklemeler için t-testi (Büyüköztürk, 2006: 67) kullanılmıştır. Anlamlılık testlerinde $\alpha = 0,05$ düzeyi aranmıştır. Ancak $\alpha = 0,01$ ve $\alpha = 0,001$ düzeyinde ortaya çıkan anlamlı farklılıklar da gösterilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için Cronbach Alpha güvenilirlik analizi uygulanmıştır.

3.3. Önerilen Hipotezler

Araştırma hipotezleri şu şekildedir;

H₁: Öğrencilerin cinsiyet ile ekosentrik davranışları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₂: Öğrencilerin cinsiyet ile antroposentrik davranışları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

H₃: Öğrencilerin cinsiyet ile çevreye yönelik antipatik tutum davranışları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma vardır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Geçerlilik ve Güvenilirlik Bulguları

Araştırmada kullanılan ölçeğin genel geçerlilik ve güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha katsayısı 0.80'dir. Cronbach Alpha değerleri ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

4.2. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin veriler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcı Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Kadın	128	47,4
	Erkek	142	52,6
Toplam	270	100	

Katılımcıların % 47.4’ü kadın % 52.6’sı erkektir.

4.3. Araştırma Hipotezlerine İlişkin Bulgular

Araştırma hipotezlerine ilişkin bulgular aşağıdaki Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyetlere Göre Boş Zaman Motivasyonu Algısı Farkı

	N	\bar{x}	Standart Sapma	t	p
Ekosentrik	Kadın	128	4,4665	5,069	0,000
	Erkek	142	4,0050		
Antroposentrik	Kadın	128	3,9004	4,737	0,000
	Erkek	142	3,4296		
Çevreye Yönelik Antipatik Tutum	Kadın	128	2,2526	-4,135	0,000
	Erkek	142	2,7629		

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan bayanların (=4,4665) ve erkeklerin (=4,0050) ekosentrik tutum açısından boş zaman motivasyonu algıları ortalamalarında anlamlı bir fark ($t= 5,069$, $p<0,05$) bulunmuştur. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin ekosentrik tutum ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bayanların (=3,9004) ve erkeklerin (=3,4296) antroposentrik tutum açısından boş zaman motivasyonu algıları ortalamalarında anlamlı bir fark ($t= 4,737$, $p<0,05$) bulunmuştur. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin antroposentrik tutum ortalamaları erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bayanların (=3,9004) ve erkeklerin

(=3,4296) Çevreye Yönelik Antipatik Tutum açısından boş zaman motivasyonu algıları ortalamalarında anlamlı bir fark ($t = -4,135$ $p < 0,05$) bulunmuştur. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin Çevreye Yönelik Antipatik tutum ortalamaları erkek öğrencilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Araştırma sonucunda kız öğrencilerin ekosentrik ve antroposentik tutum ortalamaları daha yüksek iken erkek öğrencilerin çevreye yönelik antipatik tutum ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İktisadi ve İdari Bilimler fakültelerinde doğaya dönük etkinlikler yapılandırılmalıdır. Bu amaçla doğa gezisi, piknik, ağaç dikme, doğa düzenleme gibi etkinlikler yapılabilir. Öğrencilere, çevre sorunların gündemde olduğu bir dönemde artan nüfusun riskleri ve nüfus planlamasının önemine ilişkin çeşitli şekillerde bilgilendirmeler yapılabilir. Kız öğrencilerin çevreye yönelik bakış açılarının, erkek öğrencilere göre doğa merkezli yaklaşımlara istatistiksel anlamda daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkeklerin çevreye yönelik bakış açılarının daha doğa merkezli yönde olmasını sağlamak için çevre ve doğa ile ilgili etkinliklerde, onlara daha fazla görev ve sorumluluk verilebilir.

Ülkemizde üniversiteler ders programlarını ve içeriklerini kendileri düzenlerler. Üniversiteler güncel bir eğitimle öğrencilere çevre bilinci kazandırmaya çalışmaktadır. Farklı üniversitelerde çevre eğitimi ağırlıklı olduğu bölümlerde yapılan araştırmalar bu öğrencilerin bile çevreye karşı duyarlılıklarının diğerlerine göre daha farklı olmadıklarını göstermiştir. Ayrıca öğrenciler çevre kavramını eksiksiz, tam yapamamış ve çevreye yönelik yeterli farkındalığa sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinde yapılan bazı araştırmalarda, çevre ile ilgili derslerin pek de etkili olmadığını, içeriklerinin yetersiz olduğu belirlenmiştir (Gerçek, 2016: 1102-1103). İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine Sürdürülebilir Çevre Yönetimi ve İşletme, İktisat gibi dersler verilerek çevreye yönelik materyalist bakış açısını değiştirmek için çaba sarf edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aron, A., Aron, E.N. & Coups, E.J. (2008). *Statistics for the Behavioral and Social Sciences a Brief Course*. Pearson International Edition, Upper Saddle River, England.
- Atlı, K., Uzun, N., Saraç, C., Sağlam, N. & Sağlam, S. (2014). The Education During The Announcement Period Of Republic Within The Construction And Transformation Period. *International Journal of Innovative Research in Education*, 2(1): 39-47.

- Aymankuy, Y., Polat, E., Buzlukçu, C. & Aymankuy, Ş. (2016). Çevresel Tutumların Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi: Potansiyel Yerli Turistler Üzerinde Bir Araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, 58: 310-326.
- Birden, B. (2016). Çevre Etiğinde Bireyin Ahlaki Sorumluluğuna Kısa Bir Bakış. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 3(1): 4-14.
- Bozdemir, H. & Faiz, M. (2018). Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Ekosentrik, Antroposentrik ve Antipatik Tutumları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1): 61-75.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorumu*. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Erten, S. (2007). Ekosentrik, Antroposentrik ve Çevreye Yönelik Antipatik Tutum Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 28: 67-74.
- Gercek, C. (2016), Üniversite Öğrencilerinin Çevre Etiğine Yönelik Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59): 1100-1107.
- Karakaya, Ç. & Çobanoğlu, E. O. (2012). İnsanı Merkeze Alan (Antroposentrik) ve Almayan (Nonantroposentrik) Yaklaşımlara Göre Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Bakış Açılımları. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 9(3): 23-35.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- Kayaer, M. (2013). Çevre ve Etik Yaklaşımlar. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 63-76.
- Sirkin, R. M. (2006). *Statistics for The Social Sciences*. SAGE Publications, London.